

Notitie : 9VERAS-ASB.12745.N
Voor : Vaste commissie voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving (IWO)
Versiedatum : 25-3-2019
Betreft : inbreng voor deskundigenbijeenkomst op 26 maart 2018 inzake
voorgenomen Wijziging van de Wet milieubeheer verwijdering
asbest en asbesthoudende producten)

Wat vindt de asbestverwijderingsbranche van het asbestdakenverbod?

Er wordt al sinds 2012 in Den Haag gewerkt aan een asbestdakenverbod. Hiervoor bestaat brede steun in de Tweede Kamer. Helaas is er nog steeds geen duidelijkheid of het verbod er komt. Als asbestverwijderingsbranche zijn wij volgend. Onze inbreng is dat wij gevraagd en ongevraagd aangeven wat de voorwaarden zijn voor een haalbaar asbestdakenverbod. Dat is ook de reden dat wij ambassadeur zijn van de Versnellingsaanpak Asbestdakensanering (www.asbestversnelling.nl).

Is het verbod praktisch uitvoerbaar?

In 2015 hebben wij een position papier gepubliceerd waarin wij aangeven dat het voor de haalbaarheid van het Asbestdakenverbod vooral van belang is dat dakeigenaren worden gestimuleerd om hun asbestdak te laten saneren. Als veel dakeigenaren wachten tot 2023 dan is een asbestdakenverbod niet haalbaar.

Zie ook: https://www.sloopaannemers.nl/site/media/upload/files/990_positionpaper-asbestdakenverbod-voamvkba-veras-vvtb-fenelab_pdf_20170130144217.pdf

Er is inmiddels een forse versnelling opgetreden van 4 miljoen m² in 2012 naar ruim 12 miljoen m² in 2018. Dat is nog niet voldoende. Dat het verbod nog steeds niet is wettelijk geregeld maakt het lastig. Particulieren en agrariërs wachten op echte duidelijkheid. Wij merken dat in de praktijk. Dit leidt tot vertraging in plaats van versnelling. Dus is het belangrijk dat in Den Haag snel een keuze wordt gemaakt, of een verbod met goede en duidelijke stimuleringsmaatregelen en waar nodig (nieuwe) financiële regelingen of besluiten dat er geen verbod komt.

- **Industrie:** die zijn al overgegaan of gaan de komende jaren zelf over tot asbestsanering.
- **Agrariërs:** boeren met een vitaal bedrijf zullen eigenstandig overgaan tot asbestsanering. Op dat vlak zijn er ook de nodige initiatieven (denk aan de collectieven van LTO, Campina en Essent). Een knelpunt vormen de stakende agrariërs en voormalige agrarische bedrijven (VAB). Daar ontbreken vaak de financiële middelen. Saneren van die daken de komende jaren is echter misschien nog wel het belangrijkste, omdat deze asbestdaken juist vaak ernstig verweerd zijn, op instorten staan en het risico van calamiteiten groter is. Dus is het belangrijk dat daarvoor financiële regelingen beschikbaar zijn en dat wordt gewerkt aan collectieven.
- **Particulieren:** het betreft vaak relatief kleine oppervlakken. Tot 35 m² kan een particulier het zelf weghalen. Voor grotere oppervlakken moet een deskundig bedrijf worden ingeschakeld. Voor particuliere daken is het belangrijk dat financiële regelingen beschikbaar zijn en dat wordt gewerkt aan collectieven. Achteraf zijn woningeigenaren trouwens vaak trots op hun nieuwe dak. Een aparte groep vormen de asbestleien. Zie elders in deze notitie.
- **Woningcorporaties:** die hebben in 2017 aangegeven dat asbestdaken al op grote schaal zijn gesaneerd. Aedes leden hebben toen aangegeven dat het geen probleem is om de nog resterende asbestdaken voor 2024 te verwijderen.

Hoeveel kost het saneren van en asbestdak?

De tarieven die sec voor de verwijdering van de asbestcementplaten worden gerekend liggen tussen de €8,00 tot €20,00 per m². Daar komt dan bij het aanbrengen van een nieuw dak. Kosten zijn afhankelijk van type dak en de wensen van de eigenaar. Als er wordt gekozen voor nieuwe isolatie en / of zonnepanelen zijn dat substantiële kosten, maar daar krijg je dan ook wat voor terug.

Bij asbestleien liggen de kosten hoger. De kosten voor het verwijderen van de asbestleien liggen tussen de €35,00 tot €50,00 per m². Daar is het steigerwerk en het aanbrengen van nieuwe leien niet bij inbegrepen. De ervaring in de wijkgerichte aanpak is dat de woningen er echt op vooruit gaan en dat bewoners trots zijn op hun nieuwe dak. Gemeenten hebben in een wijkgerichte aanpak een belangrijke rol (naar voorbeeld Lelystad en Dordrecht). Overigens is bij asbestleien de mate van verwerking en de mogelijke emissie van vezels anders, maar tot nog toe zijn ook asbestleien onderdeel van het voorgenomen asbestdakenverbod.

Voor de kleine daken, dus vanaf 35 m² tot bijvoorbeeld 250 m² liggen de kosten per m² relatief hoger. Dat is logisch, dat komt door de 'vaste kosten'. Denk aan de asbestinventarisatie, werkvoorbereiding, de aanvoer van materieel en het plaatsen van een steiger. De totaalkosten zijn weer lager.

Het is druk in de bouw en dat leidt tot levertijden en kan leiden tot kostenstijging. Als je vandaag belt naar een aannemer voor een dakkapel op je huis, staat hij morgen ook niet op de stoep en liggen de kosten ook wat hoger dan 3 jaar geleden. Ook de tarieven van aannemers die het nieuwe dak realiseren en de prijs van dakplaten stijgen. Er zijn geen aanwijzingen dat de prijs van het saneren van asbest daken substantieel zijn gestegen als gevolg van het verbod. Aandachtspunt is de kosten voor storten van asbest. De stortbelasting is weliswaar afgeschaft, maar stortplaatsen hebben hun storttarieven flink verhoogd.

Particuliere opdrachtgevers

Vaak horen we dat kleine daken / particuliere opdrachtgevers minder interessant zijn voor aannemers. Dat is niet onjuist, dat geldt bouwbreed en zeker in een drukke periode. Alhoewel er ook bedrijven zijn die vooral voor het 'kleinere' werk gaan. Collectieve aanpak (asbestreintjes), met bijvoorbeeld een wijkgerichte aanpak helpen. Dat leidt tot kostenvoordelen en versnelling. Hierin kan bijvoorbeeld een gemeente of woningcorporatie een rol spelen. Er zijn succesvolle voorbeelden.

Hoe zit het met de personele capaciteit?

Wij hebben in beeld gebracht hoeveel personeel er nodig is om de extra versnelling te realiseren, ten opzichte van de saneringssnelheid de achterliggende jaren¹. De inschatting is dat er per jaar 200 tot 300 extra vakmensen (DAV / DTA) nodig zijn tot en met 2024. Dan moet de versnelling wel snel doorzetten. Als veel dakeigenaren wachten tot 2023 kunnen we de extra vraag niet invullen. Kijkend naar de werkgelegenheid bouwbreed is dit overigens geen hele grote opgave. Daar staat tegenover dat het zoeken en vinden van vakmensen in de bouw op dit moment lastig is en dat is in de sloop en asbestverwijdering niet anders.

¹ *Werkgelegenheidsprognose Asbestdakenverbod per 2024*, intern concept VERAS, september 2018. Uitgangspunten gebaseerd op beschikbare info over de totale oppervlakte (circa 80 miljoen m²) en verdeling over typen daken / sectoren. Er zijn momenteel ruim 340 gecertificeerde asbestverwijderingsbedrijven en circa 5.500 deskundigen personen (DAV/DTA).

Er lopen initiatieven om mensen in de asbestsanering aan het werk te krijgen, onder andere via koploperprovincies (met betrokkenheid van onder andere WSP en UWV). Wij zijn overigens geen voorstander van een 'deelcertificaat voor daksanering' (Kamerbrief 27 september 2018). Voor de korte termijn is het veel effectiever om de bestaande certificatie-eisen voor DAV aan te passen, waaronder een langere geldigheidsduur van het DAV1 certificaat.

Veilig en gezond werken

Heel belangrijk is dat het asbestdakenverbod en de versnellingsaanpak niet ten koste gaat van veilig en gezond werken! Het verwijderen van asbest is werk voor vakmensen, die goed zijn opgeleid en beschikken over de juiste gereedschappen en beschermingsmiddelen. Dat geldt niet alleen voor het asbestrisico, maar ook om valgevaar te voorkomen op oude en instabiele daken. Daarom zijn wij er voorstander van dat het saneren van asbestdaken door gecertificeerde bedrijven blijft plaatsvinden. Op 1 april a.s. worden enkele verbeteringen doorgevoerd in de certificatie-eisen voor sanering van asbestdaken, die bijdragen aan versnelling (zoals binnen- en buitensituatie).

Voor het saneren van grote daken, met name bij agrariërs, is de inzet van een hijskraan met werkbak nodig. Wij hebben door een onafhankelijk instituut (Aboma) laten onderzoeken dat dit veilig is. De Staatssecretaris van SZW moet hiervoor het Arbobesluit aanpassen. Hiervoor bestaat een ruime meerderheid in de Tweede Kamer. Helaas is de wijziging van het Arbobesluit nog steeds niet ingevoerd. Dat leidt tot vertraging en onnodig hoge kosten.

Zorgen over de maatschappelijke discussie over de risico's van asbest

Wij maken ons zorgen over de maatschappelijke discussie rondom asbest. In een recent onderzoek van TNO e.a. worden de risico's van asbest gebagatelliseerd. Dat is vreemd omdat veel regels die wij dagelijks moeten naleven juist zijn bedacht door TNO. TNO stelt dat beschermingsmaatregelen bij het verwijderen van asbestdaken niet proportioneel zijn. Onbegrijpelijk, want de onderbouwing van deze stelling ontbreekt. TNO doet momenteel in opdracht van de Staatssecretaris van IenW juist onderzoek naar de asbestblootstelling bij het saneren van asbestdaken. Dat onderzoek zit nog in de startfase, maar TNO trekt al vergaande conclusies.

In de media stelt Aedes (Woningcorporaties) dat de risico's van asbest veel minder zijn dan gedacht en dat maskers en overalls niet noodzakelijk zijn. De asbestverwijderingsbranche krijgt er de schuld van dat de regels zijn doorgeslagen. Het tegendeel is waar, wij zijn juist voor een risicogestuurd asbestbeleid en hebben daarvoor veel voorstellen gedaan. Aedes verdraait de feiten, is maatschappelijk onverantwoord bezig en verzuimt om constructief samen te werken aan een risicogericht asbestbeleid. Dat alles om financieel gewin en ten koste van een jarenlang opgebouwd risicobesef over asbest.

De gevolgen zijn in de praktijk direct merkbaar! De bedrijven in onze branche doen elke dag hun best om Nederland stukje bij beetje veiliger en gezonder te maken. Door het rapport en het mediaoffensief van Aedes worden onze werknemers door klanten en hun omgeving uitgelachen om de veiligheidsmaatregelen die zij iedere dag treffen. De directeurs van onze bedrijven krijgen boze klanten aan de lijn die eisen dat er andere werkmethoden worden gehanteerd, in strijd met de regels. Werknemers zijn niet meer gemotiveerd om hun werk veilig te doen.

VERAS en VVTB hebben hierover een brandbrief gestuurd aan de staatssecretaris van SZW en aan de Raad van Bestuur van TNO.